

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ? АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ

ЛЮБИНА ДОНКОВА

**БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ,
ДИРЕКЦИЯ „ЛАБОРАТОРНИ ДЕЙНОСТИ И КОНТРОЛ НА
КАЧЕСТВОТО“, +359889929060, ldonkova@bfsa.bg**

• •

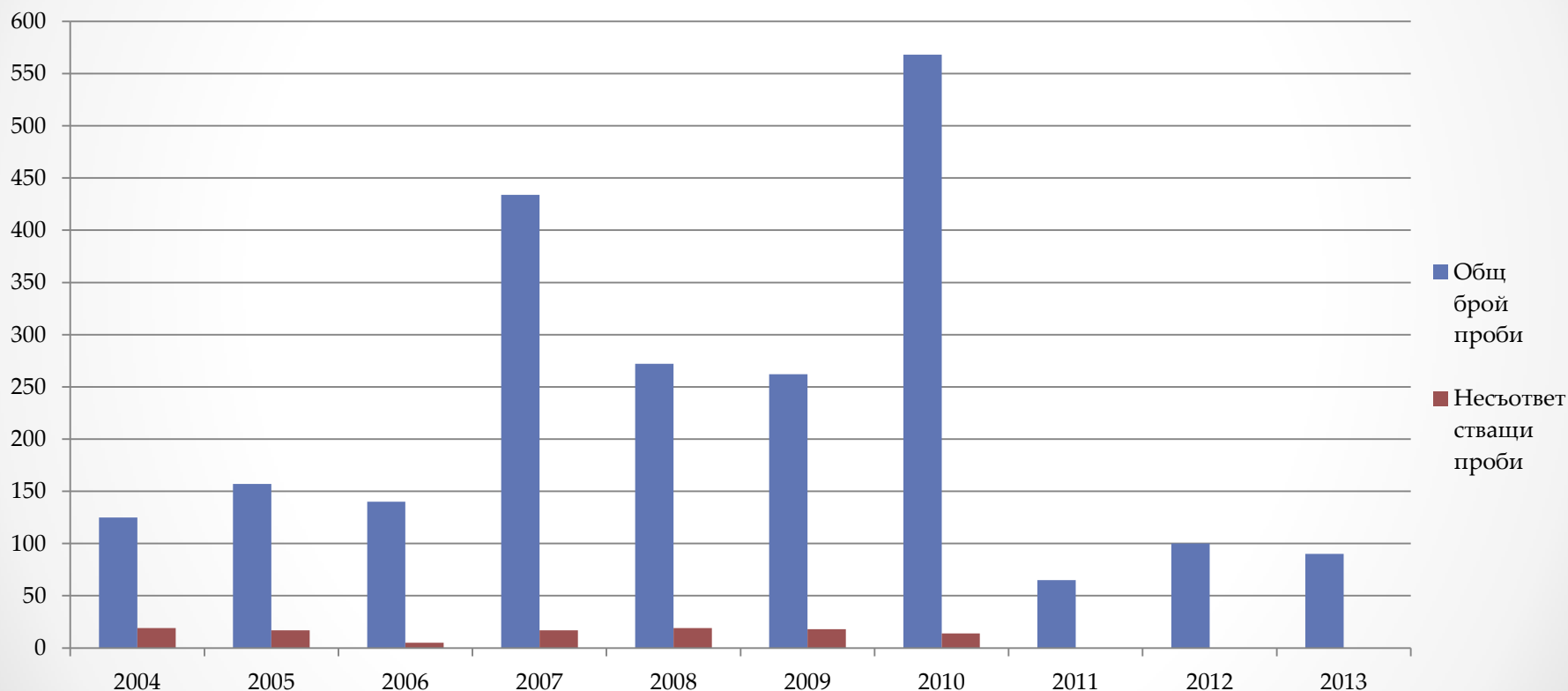
ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

- Този въпрос изключително вълнува обществеността и е актуален и за другите държави членки.
- ГМО, тяхното освобождаване в околната среда и прилагането им в храните и фуражите, напоследък беше широко дискутирана и спорна тема в България.
- Потребителите обикновено се отнасят с недоверие към новите технологии като генното инженерство и доколко са безопасни те.
- Някои организации считат, че не е достатъчно обстойна и продължителна оценката на риска и че липсват сигурни данни за ефектите на ГМО в дългосрочен план.

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

- В действителност анализа на данните от лабораторните изследвания по официален контрол за десет годишен период **(2004-2013 г. включително)** очертава трайна тенденция към рязко намаляване на установено наличие на ГМО в храни.

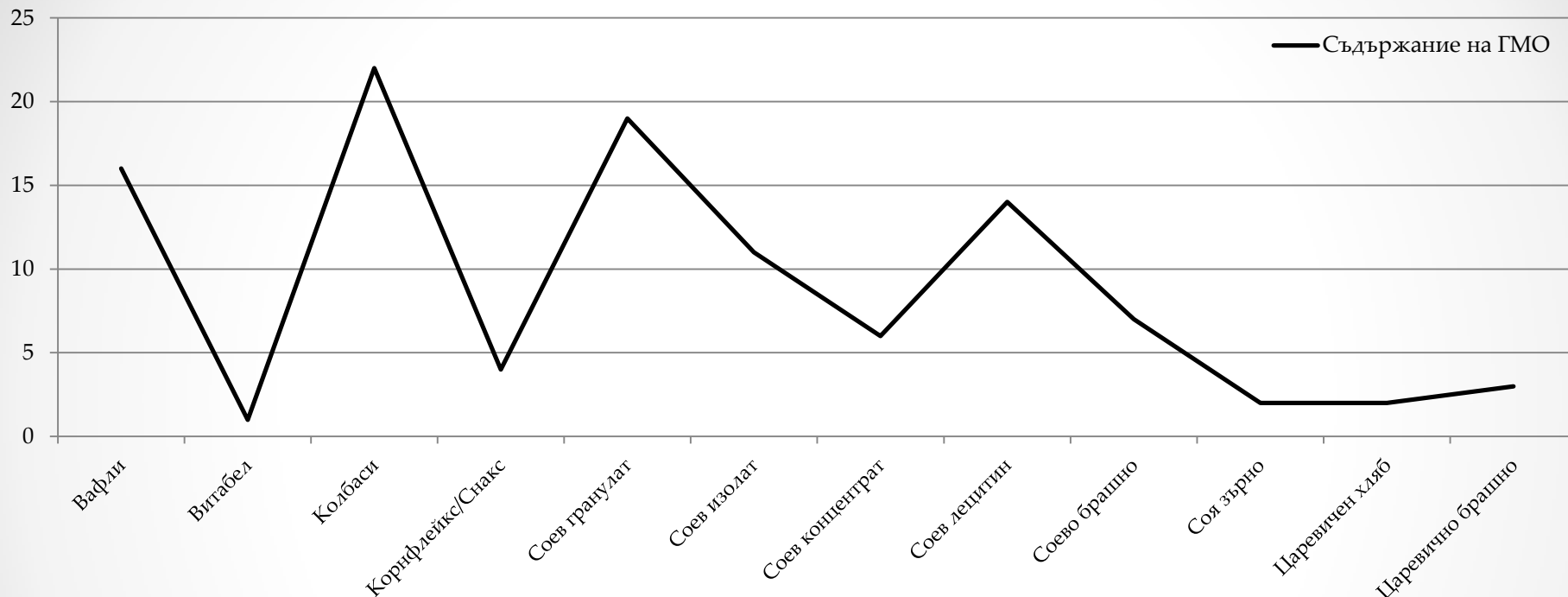

Разпределение по години на изследваните проби храни по официален контрол и несъответстващи за съдържание на ГМО за периода 2004-2013 г.

Изследванията в посочения период са проведени в държавната лаборатория за контрол на ГМО към Столична регионална здравна инспекция.

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

Несъответстващи проби за периода 2004 г. - 2013 г.

Пробите за посочения период, в които се открива ГМО над регламентираната норма от 0.9% са в низходящ ред както следва: колбаси (22 броя), соев гранулат (19 броя), вафли (16 броя), соев лецитин (14 броя), соев изолат (11 броя), соево брашно (7 броя), соев концентрат (6 броя), царевичен корнфлейкс/снакс (4 броя), царевично брашно (3 броя), царевичен хляб (2 броя), соя зърно (2 броя), витабел (1 брой).

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

- Несъответстващите проби в посочения период са с произход САЩ, Бразилия, Аржентина, Холандия, Гърция, Румъния и Сърбия. Установените генетични модификации са разрешени и най- често са MON40-3-2 (MON-Ø4Ø32-6) и MON810 (MON-ØØ81Ø-6). В повечето случаи обаче при несъответстващите проби липсва етикетиране, че продукта съдържа ГМО и уникалния идентификатор на генетичната модификация.

За периода само в една проба соев протеин, внос от Бразилия, беше установена през 2007 г. неразрешена модификация на соя за което беше сигнализирано по системата RASFF и пратката беше реекспортирана до страната произход .

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

През последните години няма установени несъответстващи проби храни за съдържание на ГМО.

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

За 2014 г. от планираните проби по Националната програма за контрол на генетично модифицирани храни към настоящия момент в три проби се откриват разрешени генетични модификации, но под нормата от 0.9%.

- MON810 (MON-ØØ81Ø-6) в царевица за пуканки;
- MON88017 (MON-88Ø17-3) и MON89034 (MON-89Ø34-3) в царевица, произход Аржентина;
- MON40-3-2 (MON-Ø4Ø32-6) в соев лецитин, произход от Гърция.

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

През 2014 г. е проведен мониторинг на храни и фуражи с произход от трети страни за съдържание на ГМО на граничните инспекционни пунктове.

В **19%** от пробите с произход Израел, Сърбия и Аржентина се откриват разрешени генетични модификации.

От тях само в една проба се установява наднормено съдържание на генетично модифицирана соя MON40-3-2 (MON-Ø4Ø32-6), но пробата е царевица и следователно това се дължи на замърсяване. В случая количеството на соята е изключително малко в сравнение с партидата царевица, но по лабораторен път се установява наднормено съдържание на ГМО, тъй като се отчита спрямо съставката, т.е. спрямо соята.

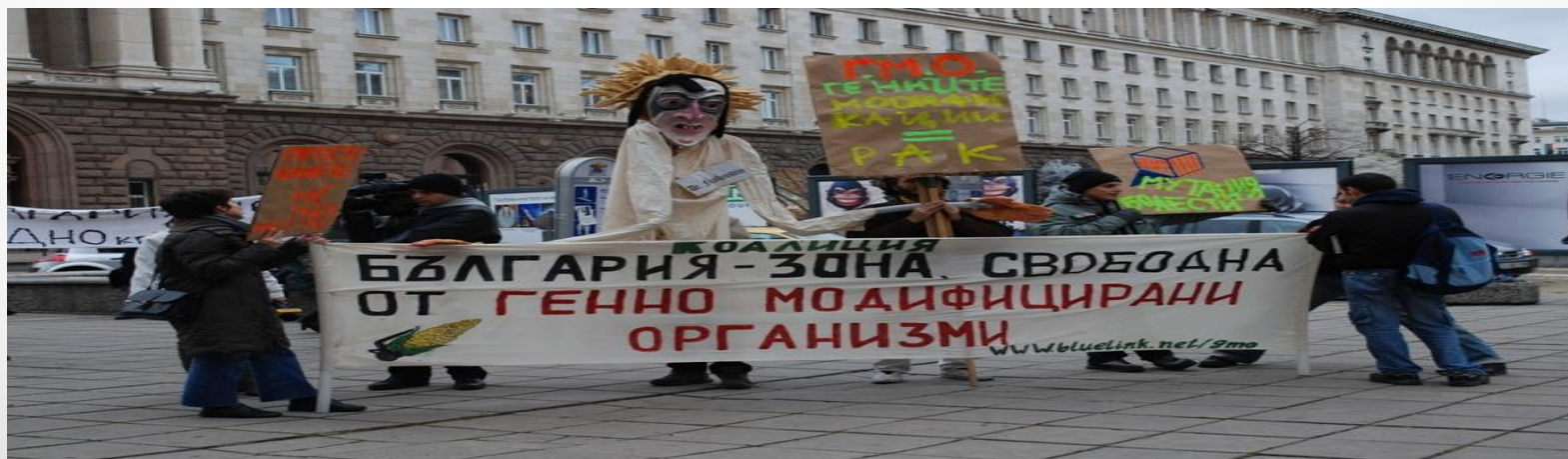
ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

- Относно фуражите през последните години са установени в няколко проби съдържание на ГМО, но разрешени за употреба.
- През 2014 г. се установи наличие на **неразрешена генетична модификация на Vt63 ориз, с произход Китай в холин хлорид**, но партидата се изтегли незабавно и се сигнализира по системата RASFF, както се сезира и Европейската комисия.

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

- Относно пускане на пазара на ГМО с цел култивиране във връзка с Директива 2001/18/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 март 2001 година относно съзнателното освобождаване на генетично модифицирани организми в околната среда България поддържа последователна консервативна и рестриктивна национална политика, като негативната обществена нагласа е предопределящ фактор за провеждането ѝ.

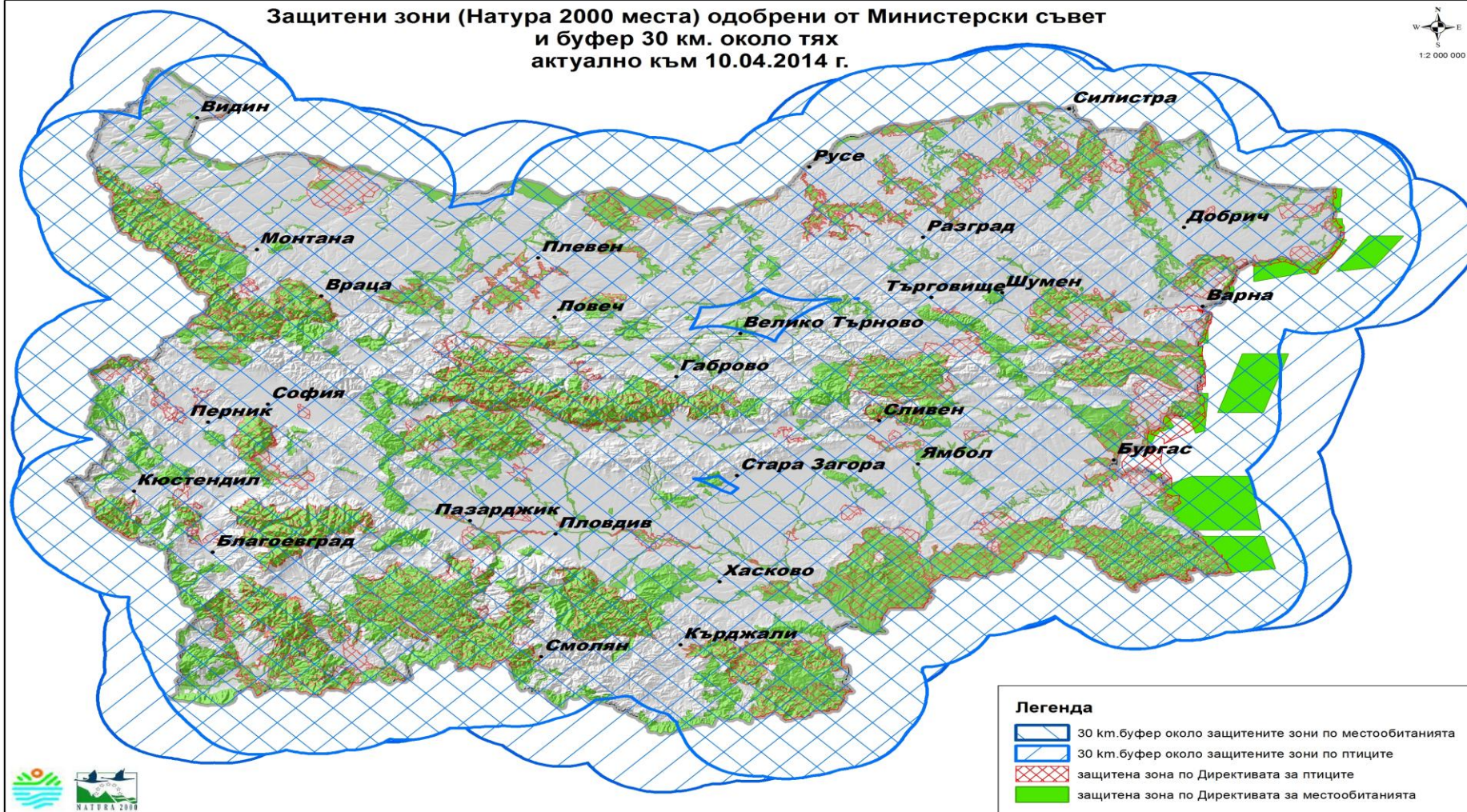
ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

- През 2011 г. с Решение на МС № 56 се забрани отглеждането на единствената одобрена на ниво ЕС генетична модификация MON 810 устойчива на насекоми царевица. Отглеждането на генетични модификации на царевица устойчиви на насекоми не е от агрономическо значение за България, тъй като проблемът с европейския царевичен стъблопробивач е незначителен поради това, че второ поколение при него се развива частично в Южна България, а площите засети с царевица в тази част съставляват по-малко от 10 % от царевицата в страната.

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

В закона за генетично модифицирани организми в България така са заложиени отстоянията, защитените зони и буферните зони около тях, че на практика се покрива цялата територия на Република България.

Защитени зони (Натура 2000 места) одобрени от Министерски съвет
и буфер 30 км. около тях
актуално към 10.04.2014 г.

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

Към момента няма подадени заявления в министерство на земеделието и храните за пускане на пазара, включително отглеждане на ГМО.

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

Контрол

- Съгласно Законът за генетично модифицирани организми (ГМО), Законът за храните и Законът за фуражите Българска агенция по безопасност на храните осъществява контрол върху предлагане на пазара на ГМО, включително култивиране на ГМО, генетично модифицирани храни и фуражи.

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

Контрол

- **Контрол (генетично модифицирани растения):**
- За обезпечаване на контрола при изпълнение на Директива 2001/18/ЕО, Законът за генетично модифицирани организми (ЗГМО) и Решение на МС за забрана за отглеждане на ГМО е разработена в БАБХ процедура за вземане на проби от растения за изследване на генетично модифицирани организми на базата на план за контрол при регламентирано и нерегламентирано отглеждане на полето на генетично модифицирани висши растения в България за 2014 г. Пробите растения се изпращат за изследване на ГМО в лаборатория към Изпълнителна агенция по околна среда към МОСВ, която е определена в ЗГМО.

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

Контрол:

За обезпечаване на контрола при изпълнение на Регламент (ЕО) № 1829/2003 и Регламент (ЕО) № 1830/2003 и Закона за храните е разработена в БАБХ:

- Национална програма за контрол на генетично модифицирани храни за 2014 година;
- процедура за вземане на проби от храни за изследване на генетично модифицирани организми;
- процедура за вземане на проби от храни на ГИП за изследване на генетично модифицирани организми;
- процедура за извършване на проверка на ефективността на официалния контрол на генетично модифицирани храни, осъществяван от областните дирекции по безопасност на храните в съответствие с чл. 8, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 882/2004. Посочените документи са качени на сайта на БАБХ.

Лабораторията която се използва за анализ на ГМО в храни се определя по реда на закона за обществените поръчки.

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

Контрол

- Относно фуражите са изготвени процедура за вземане на проби за целите на официалния контрол на фуражите по отношение на наличието на генетично модифициран материал, за който е в ход процедура за даване на разрешение или за който разрешението е изтекло, процедура за вземане на проби от фуражи на ГИП и във вътрешността на страната за целите на официалния контрол на фуражите, всяка година се изпълнява Рамков план за контрол на фуражи.
- За 2013 г. са взети 31 броя проби фураж от които 3 проби са с установено съдържание на разрешени модификации, за които има адекватно етикетиране и следователно в случая няма несъответствие.
- Лабораторията, която се използва за изследване на ГМО във фуражи е акредитирана съгласно изискванията на Регламент №882/2004 и Закона за фуражите. БАБХ има сключено споразумение с външната лаборатория.

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

Контрол на неразрешени модификации:

За неразрешените генетични модификации няма оценка на риска и те не се считат за безопасни. За тях се прилага принципа за нулева допустимост.

Във връзка с постъпили многобройни нотификации по системата за бързо предупреждение за храни и фуражи RASFF относно наличие на неразрешена генетична модификация Bt63 в ориз и оризови продукти с произход Китай е прието Решение за изпълнение на Комисията от 13 юни 2013 година за изменение на Решение за изпълнение 2011/884/ЕС относно спешни мерки във връзка с неразрешен генетично модифициран ориз в оризови продукти с произход от Китай.

ИМА ЛИ ГМО В БЪЛГАРИЯ?

Контрол на неразрешени модификации:

Съгласно Решението в Р. България, както и в останалите държави членки се вземат проби на граничните пунктове с честота 100%. В последните месеци имаше нотификации от държавите членки за съдържание на Bt63 в холинхлорид. В резултат Р. България се самосезира и бяха взети 5 проби фуражни добавки с холинхлорид с произход Китай. От тях беше засечена положителна проба за съдържание на Bt63 в холинхлорид и бяха предприети незабавни мерки за нотифициране по RASFF и реекспорт на пратката в страната произход. На заседанията на Постоянния комитет на ЕК, България докладва за положителната проба и предприетите мерки. Беше проведено арбитражно изследване на същата проба в Европейска акредитирана лаборатория за генетично модифицирани храни и фуражи и резултатите бяха потвърдени.

Благодаря за вниманието!